

Odkiaľ a aké dáta o cudzincoch a cudzinkách získavať?

KapaCITY: Zistenia z projektu

Autorka: Barbora Meššová (Liga za ľudské práva)

Európska únia
Fond pre vnútornú bezpečnosť
Fond pre azyl, migráciu a integráciu

Projekt *KapaCITY* - podpora integrácie cudzincov na lokálnej úrovni je spolufinancovaný Európskou úniou z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu, Fondy pre oblasť vnútorných záležitostí.

HUMAN RIGHTS LEAGUE
LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA

CVEK
centrum pre výskum
etnicity a kultúry

Odporúčania pre samosprávy k pravidelnému získavaniu štatistických údajov o migrácii

Na to, aby mohla samospráva plánovať a realizovať svoje politiky, potrebuje komplexné dáta vrátane údajov o cudzincoch žijúcich na jej území. Dáta o cudzincoch a cudzinkách zhromažďuje:

→ **Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ (ÚHCP PPZ)** vedie evidenciu o cudzincoch a ich pobyte. Dáta sú vyhodnocované a zverejňované polročne na úrovni samosprávnych krajov. Existujúci systém evidencie však umožňuje spracovať štatistický prehľad o populácii cudzincov až na úroveň obcí ku konkrétnemu dátumu, teda prakticky kedykoľvek, nielen ku koncu kalendárneho roka alebo polroka. Dáta umožňujú rozdeliť cudzincov na štátnych príslušníkov tretích krajín a občanov iných štátov EÚ, ďalej podľa pohlavia, veku a podľa krajiny pôvodu. V prípade občanov z tretích krajín umožňujú podrobnejšie údaje o počte cudzincov podľa druhu a účelu pobytu.¹

→ **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR)** vedie štatistiku zamestnaných cudzincov v rozdelení na občanov iných štátov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín, pracujúcich na základe pracovného povolenia aj bez neho, vrátane cudzincov, ktorí nemajú na území Slovenska pobyt, ale pracujú na základe víz na sezónne zamestnanie alebo vyslania do cudziny. Na úrovni okresov na mesačnej báze zverejňuje prehľady o počte a štruktúre zamestnaných cudzincov podľa pohlavia, štátnej príslušnosti, veku, dĺžky zamestnania, dosiahnutého vzdelania a podľa profesie.²

→ **Centrum vedecko-technických informácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (CVTI MŠVVaŠ SR)** vedie počet žiakov v materských, základných, stredných a vysokých školách s cudzím štátnym občianstvom k 15. septembru daného školského roka podľa typov škôl (štátne, súkromné, cirkevné) až na úroveň okresov.³

→ Určitými administratívnymi údajmi disponujú aj samotné samosprávy miest a obcí (krajov). Sú to napríklad **školské štatistiky**, keďže samosprávy sú zriaďovateľmi škôl. V **zoznamoch voličov**, ktoré zostavuje a vedie obec, sa na účely regionálnych a komunálnych volieb uvádzajú aj cudzinci s trvalým pobytom. Zároveň samosprávy (obce aj kraje) disponujú informáciami o tom, ak bol cudzincovi na ich území udelený alebo obnovený pobyt vrátane jeho dĺžky platnosti. Samospráva má na starosti aj **evidenciu obyvateľstva**. Vykonáva ju matrika, ktorá je jedným zo základných zdrojov dát aj pre centrálny register obyvateľov. Samosprávy majú k registru prístup, môžu si z neho vyžiadať informácie, vypracovať si prehľady a spracovávať dáta za svoje obyvateľstvo.

Desaťero k zberu dát o obyvateľoch – cudzincoch pre samosprávy

1. Určiť pracovisko, ktoré má na starosti zber a pravidelnú aktualizáciu dát o cudzincov na území konkrétnej samosprávy. Pracovisko bude zdrojom údajov o cudzincoch pre potreby ostatných odborov a útvarov a pre potreby tvorby politik (vedenie úradu, hovorca/-kyňa úradu, oddelenie pre komunikáciu s verejnosťou, oddelenie dátovej analytiky, oddelenie tvorby jednotlivých prierezo- vých politik – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, komunitný plán sociálnych služieb, integrovaná územná stratégia, koncepcia kultúry, rozvoja školstva, stratégia sociálnej inklúzie a pod.).
2. Aktualizovať dáta pravidelne minimálne s polročnou periodicitou.
3. Zbierať dáta od ÚHCP PPZ o počte štátnych príslušníkov tretích krajín aj občanov iných členských štátov EÚ žijúcich na území mesta (v prípade Bratislavy a Košíc aj v rozdelení podľa mestských častí) minimálne v nasledujúcom rozsahu:

1 Ministerstvo vnútra SR. (2021). Ročenky, Ministerstvo vnútra SR – Polícia. <https://www.minv.sk/?rocenky>

2 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. (2021). Zamestnávanie cudzincov – štatistiky. https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803

3 Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR). (2021). Štatistická ročenka (publikácia). https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580

Z počtu štátnych príslušníkov tretích krajín zbierať dáta podľa:

- krajín pôvodu
- pohlavia
- veku
- druhu a účelu pobytu

Osobitne zbierať dáta o počte azylantov a cudzincov s doplnkovou ochranou (vrátane cudzincov s dlhodobým pobytom a doplnkovou ochranou).

Z počtu občanov iných členských štátov EÚ zbierať dáta podľa:

- krajín pôvodu
- pohlavia
- veku

4. ÚPSVaR zbiera dáta o počte zamestnaných cudzincov v meste po úroveň okresu. Je potrebné zistiť na okresnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, či je možné tieto dáta zabezpečiť až na úroveň obce.

Z počtu štátnych príslušníkov tretích krajín odporúčame zbierať dáta podľa:

- krajín pôvodu
- pohlavia
- veku
- dĺžky zamestnania
- dosiahnutého vzdelania
- podľa profesie

Z počtu občanov iných členských štátov EÚ odporúčame zbierať dáta podľa:

- krajín pôvodu
- pohlavia
- veku
- dĺžky zamestnania
- dosiahnutého vzdelania
- profesie

5. Zbierať dáta od CVTI MŠVVaŠ SR o počte cudzincov zaradených do rôznych stupňov vzdelávacieho systému v školách na území mesta minimálne v tomto rozsahu:
- počet detí s cudzou štátnou príslušnosťou v materských školách
 - počet detí s cudzou štátnou príslušnosťou v základných školách
 - počet detí s cudzou štátnou príslušnosťou v stredných školách (v rozdelení na gym-

náziá, konzervatóriá a stredné odborné školy)

- počet detí s cudzou štátnou príslušnosťou v špeciálnych školách
 - počet detí s cudzou štátnou príslušnosťou na vysokých školách vrátane rozdelenia podľa druhu (I. a II. stupeň, doktorandské) a formy štúdia (denné, externé)
6. Ďalšie dáta možno zbierať podľa sledovaných politík na jednotlivých oddeleniach alebo pracoviskách útvaru, napríklad:
- počet osôb s cudzou štátnou príslušnosťou, ktorí platia miestne dane za odpad,
 - počet prijímateľov sociálnej služby s cudzou štátnou príslušnosťou,
 - počet seniorov s cudzou štátnou príslušnosťou a pod.
7. Získavať dáta od policajných útvarov a iných štátnych orgánov je obec oprávnená priamo zo zákona alebo na základe pravidelnej žiadosti o tieto informácie.
8. Zbierať údaje aj za ďalšie oblasti (napr. podnikajúci cudzinci), ktoré môžu byť dostupné na vyžiadanie od ďalších, najmä štátnych inštitúcií, napríklad Finančnej správy SR, Sociálnej poisťovne a podobne.
9. Ďalšie údaje o cudzincoch pre samosprávy zbierať prostredníctvom výberových zisťovaní. Výberovým zisťovaním sú napríklad rôzne kvantitatívne a kvalitatívne výskumy.
10. Ak sa samospráva rozhodne, že chce zmapovať migráciu a integráciu cudzincov na svojom území, mala by skombinovať informácie a dáta z rôznych zdrojov a doplniť ich o konkrétne zistenia platné pre danú samosprávu, napríklad prostredníctvom kvalitatívnych rozhovorov alebo fokusových skupín.